

Az IPARTERV Archívum metszetei 14.

VI. Kultúrházak, kultúrtermek

Kicsit kerülgetve* még a tisztán ipari építmények, épületek bemutatását, egy újabb, talán kevésbé ismert (és bizonyára már többségében már nem fellelhető) válogatást mutatok be.

Kultúrházak, kultúrtermek, melyeket az IPARTERV, vagy sok esetben még az egyik elődszervezet, a Mezőterv építészei terveztek és többnyire ipari létesítményekhez kapcsolódtak.

Bár a kultúrház fogalom alapvetően a szocialista korszak ideologikus termékének tűnik, nem hanyagolható el a korai szociális mozgalmak szerepe és tevékenysége sem. Akár az évszázados utópista előzményekig is elmehetünk, de közben látnunk kell a különféle munkás- vagy egyéb szervezetek (céhek, iparosegyletek stb.) kulturális tevékenységét és intézményeit is.

Archívumunkban az első példák még a Mezőterv időszakból származnak és a háború utáni modern építészet rövid időszakához tartoznak. De hamarosan beüt a szocreál, a funkcionális tartalom egyfajta pompával egészül ki. A díszítettség, sok esetben figurális társművészeti alkotások használata a szebb jövő felé kívánta terelni a dolgozókat. Azonban ez a korszak sem túl hosszú, a nyomás Sztálin halálával (1953) véget is ér, megjelenik és erőre is kap a nemzetközi modern építészet fősodrához való igazodás. Ezzel együtt az IPARTERV-ben a kultúrház feladatok is ritkulnak, majd eltűnnek. Bizonyára más szakosodott tervezőintézményekhez kerülnek.

A korábbi cikkek megszerkesztéséhez, ahogy most is az alapvető forrás a Fotóarchívum volt, melyhez a fellelhető korabeli folyóirat publikációkat is igyekeztem használni. Ez a cikk a képeken kívül kevesebb adatot tartalmaz, mert sok esetben az építész és a belsőépítészeti tervező neve sem került elő sehonnan sem. Nem kizárt azonban, hogy a korabeli művészeti folyóiratok tartalmazzanak adalékokat. Bízatom az olvasókat, hogy ha ki tudja egészíteni, tegye meg.

A korábbi metszetek képekkel összeszerkesztett változatai a <https://miea.hu/kronologia.html> honlapon megtalálhatók.

* Kerülgetve: az IPARTERV 40 éves működése tízezernyi épületet, több száz ipari együttest eredményezett. Ennek a sokaságnak akárcsak a vázlatos bemutatását is, úgy gondolom, hogy csak megfelelő, érdeklődést kiváltó tematikákra tagolva lehet megkísérelni. Azaz azt gondolom, hogy a hagyományos iparági tagolás (könnyűipar, nehézipar stb.) itt nem lenne megfelelő.

Képek:

1.kép. Bélapátfalva, Kultúrterem, még a szocreál előtti időkből. Külső. Építész Csaba László MIEA Mező 7-2-1

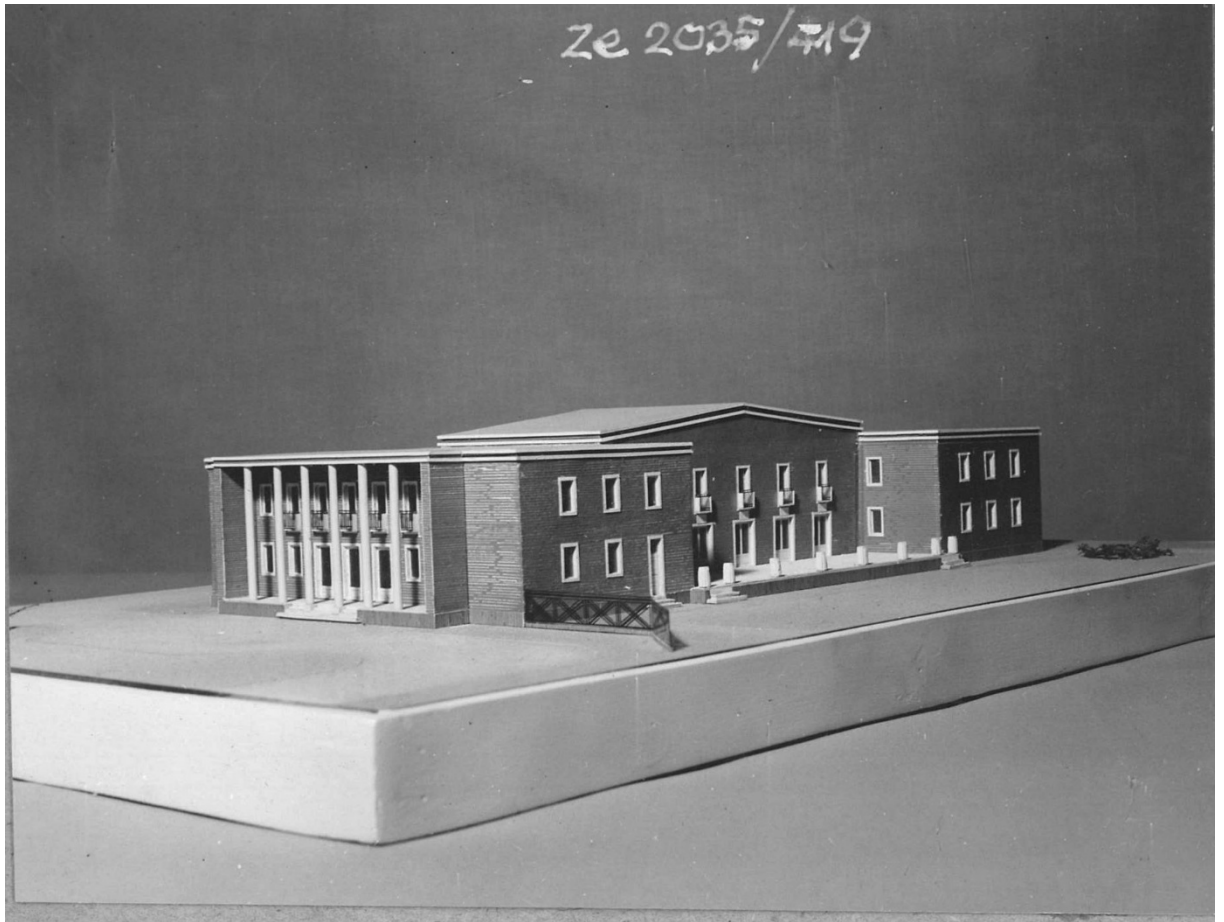
1.kép. Bélapátfalva, Kultúrterem, még a szocreál előtti időkből. Belső. Építész Csaba László MIEA Mező 7-2-2

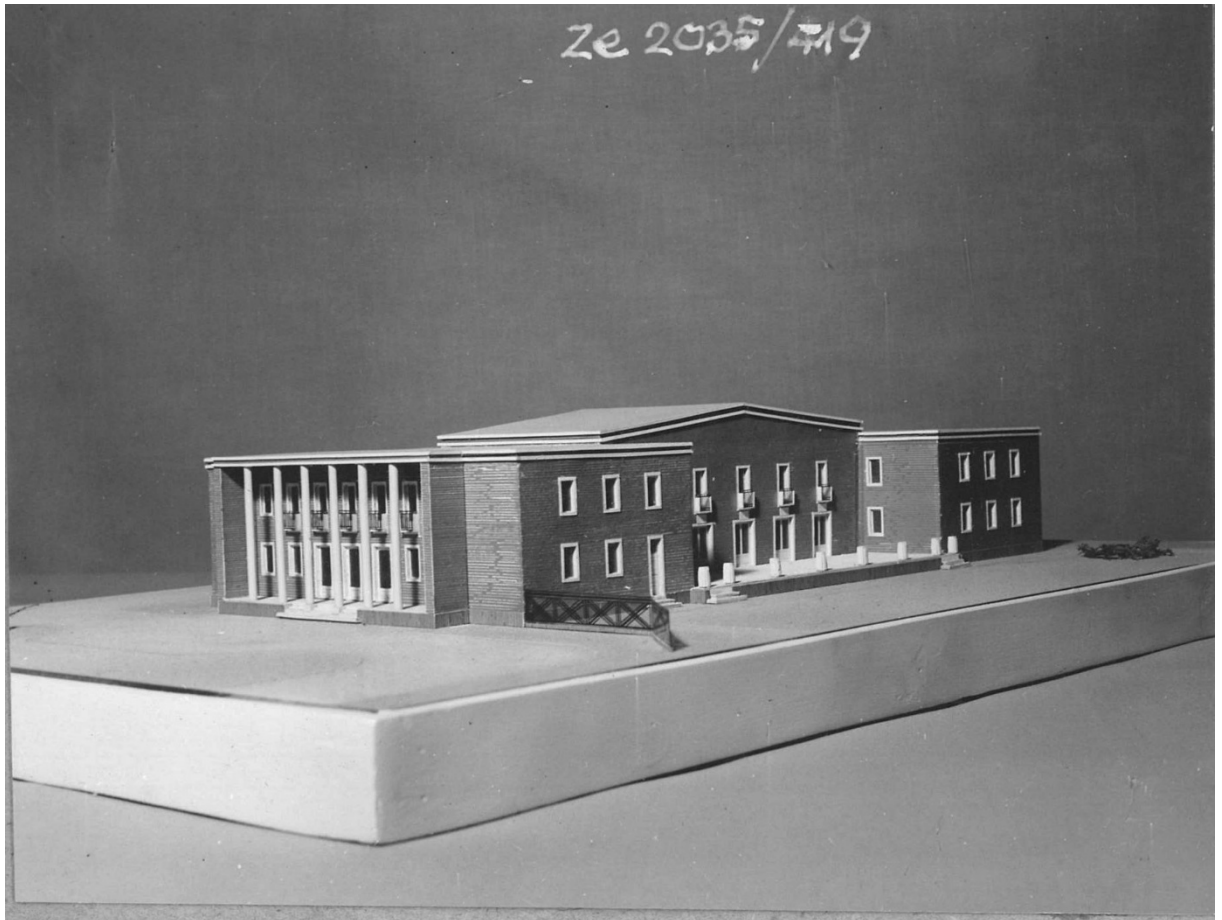
3.kép. Herceghalom, Kultúrház terve, építész: Rácz György, MIEA Mező 37-1

4.kép. Budapesti Erőmű? Kultúrház terve, makett, építész: Hajós Alfréd (bizony) MIEA Mező 60-1

5.kép. Láng Gépgyár, Kulturház terve, makettfotó, építész: Hajós Alfréd (bizony) MIEA
Mező 60

6.kép. Kultúrház, terv, makettfotó, építész: Rácz György MIEA Mező 64

7.kép. Ajkai Erőmű kultúrotthona, külső, építész Vörösmarty Kálmán MIEA 1296

8.kép. Ajkai Erőmű kultúrotthona, belső tér, építész Vörösmarty Kálmán MIEA 1293

9.kép. Lőrinci Fonó, Kultúrház terve, építész: Lauber László és Határ Győző, IÉSZ 10.
Típussterv. A Múcsony községben álló változata műemlék. Arnóth Ádám adata. MIEA 1425

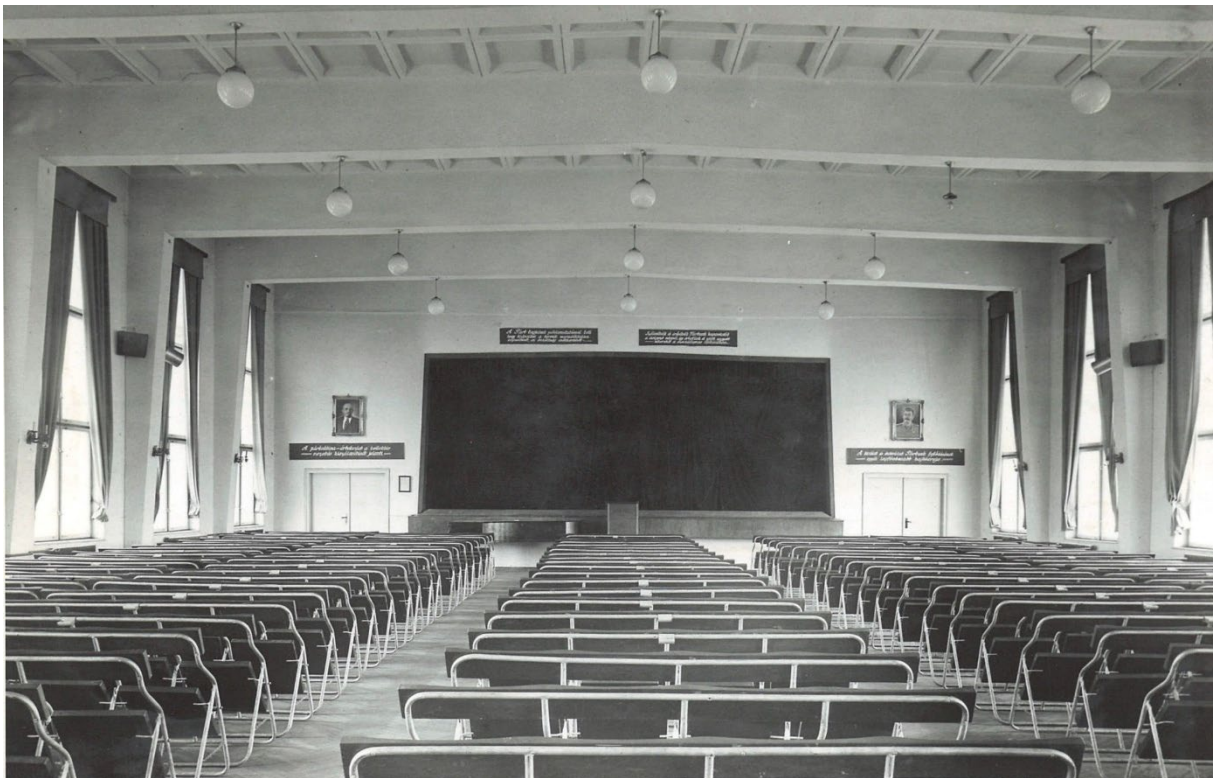
10.kép. Magnezit Művek Kultúrház, előcsarnok belső tere, MIEA 1946

11.kép. Magnezit Művek Kultúrház, (és étterem) belső tere MIEA 1948

12.kép. Gábor Áron Vasöntöde (OETL), igazgatósági épület, külső MIEA 1655

13.kép. Gábor Áron Vasöntöde (OETL), igazgatósági épület, belső MIEA 1652

14.kép. Törökbálint (Mechanikai Művek?), Kulturház, Külső MIEA 1659

15.kép. Törökbálint, (Mechanikai Művek?), Kulturház, Előcsarnok részlete MIEA 1663

16.kép. Törökbálint, (Mechanikai Művek?), Kultúrház, Belső tér MIEA 1661

17.kép. Angyalföldi bútorgyár Kultúrterme, belső kép építész? érdemes megfigyelni a színpad két oldalán elhelyezkedő fa-figurákat. MIEA 1664

18.kép. Sztálin Vasmű, Dunaújváros, Főbejárati épület, építész: Lauber László és Szendrői Jenő

19.kép. Sztálin Vasmű, Dunaújváros, Főbejárati épület, építész: Lauber László és Szendrői Jenő, Kultúrterem tervező: Salamon István, IÉSZ 10. MIEA 1891

20.kép. Sztálin Vasmű, Dunaújváros, Főbejárati épület, építész: Lauber László és Szendrői Jenő, Kultúrterem részlete, tervező: Salamon István, IÉSZ 10. MIEA 1889

21.kép. Zalaegerszeg Aszfaltgyár bejárati épület MIEA 2412

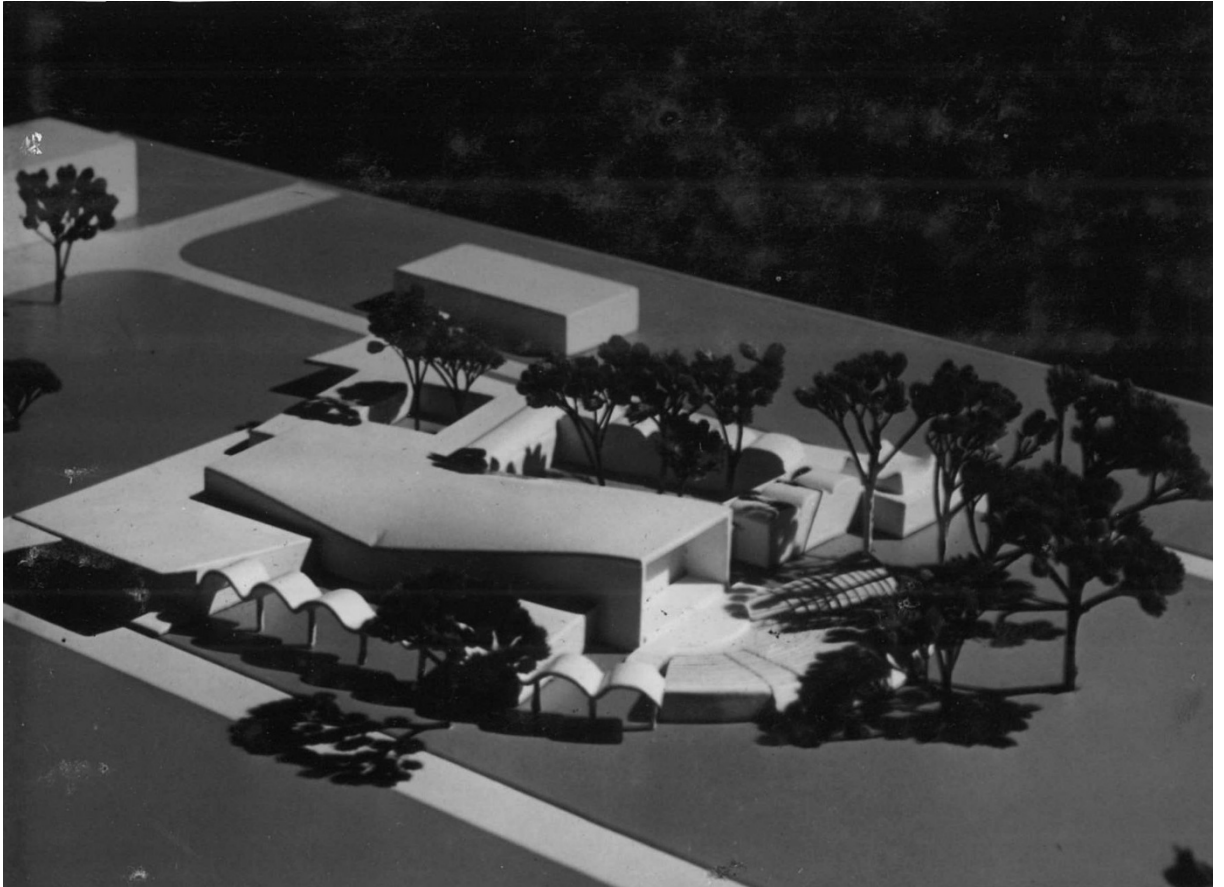
22.kép. Zalaegerszeg, Aszfaltgyár, kultúrterem és étkező belső MIEA 2413

23.kép. Lábatlan Kulturház terve MIEA 2520

24.kép. Nagylengyel, Kulturterem belső MIEA 2809

25.kép. Csepel Autógyár, Szigetszentmiklós, kultúrház terve, makett MIEA 3271

26.kép. Inotai Erőmű Kultúrház és étterem, külső, építész: Szabó István (bizony, IPARTERV 1954-1963) Műemlék! MIEA 3515

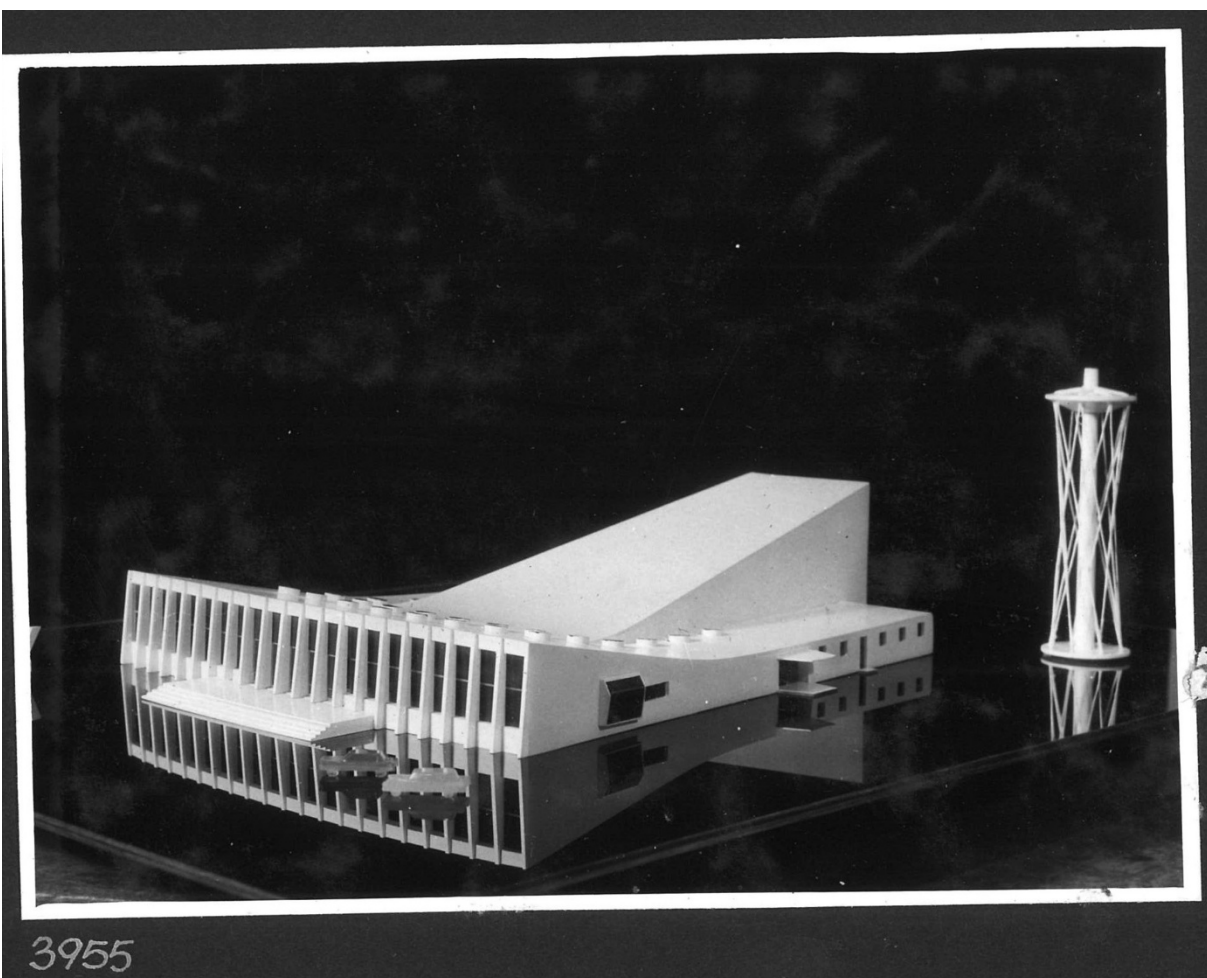
27.kép. Inotai Erőmű Kultúrház és étterem, előcsarnok, építész: Szabó István, Hincz Gyula Ünneplők c, mozaikja MIEA 3517

28.kép. Inotai Erőmű Kultúrház és étterem, étterem belső, építész: Szabó István, szemben Kovács Margit Körtánc című terrakotta domborműve MIEA 3520

29.kép. Inotai Erőmű Kultúrház és étterem, színházterem, építész: Szabó István MIEA 3521

30.kép. Ócsa, Kultúrház terv, makettfotó MIEA 3955

31.kép. Láng Gépgyár, Kultúrház, külső, építész: Tokár György (átépítve) MIEA 10714